

KUKÁTKO

XXX. národní přehlídka amatérského divadla pro děti Rakovník 2011

UKLÍZEČKY JSME SI MUSELI VYTVOŘIT

■ Z Jihlavy na Popelku přijel divadelní soubor NaKop Tyjatr a v pátek dopoledne odehrál dvě představení pohádky O Smolíčkovi. Po druhém představení jsme přepadli vedoucí souboru Danu Holíkovou a získali několik odpovědí na téma o jelenem adoptovaných dětech.

Proč jste se pustili právě do Smolíčka Pacholíčka?

Hledali jsme pohádku a zjistili, že je velmi málo dobrých scénářů pro děti. Máme dvorního režiséra pana Michaela Junáška z Horáckého divadla. Dnes už je ovšem důchodce. A právě on nám navrhl pana Pešku, který píše nádherné scénáře. Většinou pro loutkové divadlo Radost. Našli jsme tedy pár jeho pohádek a Michael je přepsal pro nás tři.

Jste v souboru pouze tři?

Pohádky se hrají většinou dopoledne a je třeba si vzít na představení volno nebo dovolenou. My s Evičkou (Čurdovou) máme volno stále a man-

žel (Pavel Holík) už má vybranou téměř veškerou dovolenou. Nicméně, byli jsme jediní, kdo do toho chtěl jít. Režisér tedy hledal pohádku pro tři a vybral nám Smolíčka Pacholíčka. Titul jsme tedy příliš nehledali. Chtěli jsme jen, aby to bylo pro tři lidi a aby to bylo hravé. Ten scénář je prostě úžasný.

S panem Peškou spolupracujete pravidelně?

Spíše než my, Michael Junášek, který v Horáckém divadle dělá pohádky. Myslím, že od pana Pešky nazkoušel již tři. A my jsme hrozně rádi, že i nám bylo umožněno v jeho pohádce hrát. Moc ráda bych si ještě někdy zkusila nějaký jeho scénář, pro-

tože jeho pohádky jsou opravdu úžasné. Umí se vžít do dětských duší. A během představení je to znát. Děti s námi jdou od začátku do konce pohádky.

Velmi se mi líbilo spojení pohádky a uklízeček. Tím získalo vaše představení na zajímavosti i z pohledu dospělého diváka.

Pohádka je směřovaná malým dětem a podle scénáře měly původně hrát jen dvě loutkoherky. Uklízečky od pana Pešky napsané nejsou. Ty jsme museli vytvořit, abychom se nějak dostali do příběhu. Scénář upravil Michael a vymyslel i divadlo na divadle. Dost souborů už to sice dělá, ale nám to nevadilo,

protože v úpravě jsou skvělé fóry pro dospělé. Dnes jsme si to ověřili při dnešním druhém představení, kdy se dospělí diváci smáli přesně v těch místech, kde jsme to čekali. Jinak je ale Smolíček psaný pro děti a nejlépe na něj reagují děti ve školce. V Rakovníku byly báječné, je vidět, že jsou naučené chodit do divadla. Reagovaly úžasně.

Čím nás překvapíte v budoucnosti?

Snažíme se mít na repertoáru jak dětská představení, tak hry pro dospělé. V současné době nejvíce sjíždíme Šampiánky, což je divadlo pro dospělé. Je to hra o ženských, které běhají maratón. A pak pohádku, kterou jste viděl dnes. Jinak máme na repertoáru ještě tři hry pro dospělé a jednu pohádku. Do budoucna už máme s Míšou Junáškem domluvené, že se pokusíme o ještě jednu pohádku od pana Pešky.

Zase ve třech?

Asi ano. Je to po všech stránkách jednodušší. Stačí vám auto a vozík, nemusíte se dohadovat, jestli se bude nebo nebude hrát. Nedávno jsme zkoušeli hru o devíti lidech a bylo dost zoufalé se dát dohromady. Obdivuji všechny soubory a hluboce se před nimi skláním, když mají v představení více než čtyři lidi. Pak už musí být skutečně šíleně zapálení, aby do zkoušení i představení mohli jít v každém datu, které se nabízí. Děkuji všem, co jsou tady. Miluji hraní pro děti a určitě zase nějakou další pohádku vymyslíme.

saj

... JAKO O SMOLÍČKOVÍ

■ **Divadelní soubor NaKop Tyjátr Jihlava si pro svou jevištní realizaci vybral textovou předlohu Vlastimila Pešky O Smolíčkovi (v úpravě režiséra Michaela Junáška). Tato předloha je úzce spojena s Peškovým divadelním rukopisem, s jeho sklonem k výrazné komediální nadsázce hraničící s klauniádou a vynalézavou hudební složkou. Neodmyslitelnou součástí jeho divadelního jazyka je rovněž divadelní imaginace, představitost a kreativita samotných herců. V tomto duchu je exponována také inscenace jihlavského souboru.**

Z chování a jednání dvou uklízeček a jednoho údržbáře v prázdném divadle je patrné, že budeme svědky tzv. divadla na divadle, které využívá antiiluzivních jevištních postupů. Je nám avizováno, že celá produkce si vystačí s jednou divadelní bednou, štaflemi a fantazií dětí, což je prezentováno i verbálně. V této fázi je také inscenace stylově nejčistší a nejpůsobivější. Problém nastává v okamžiku, kdy se do takto nastaveného inscenačního systému vloudí prvky divadla iluzivního (realisticky pojaté zlaté parohy, střecha domečku, popisné kostýmy jezinek apod.). V tu chvíli opouštíme svět divadla, ve kterém si můžeme vše domyslet a dotvořit, a ocitáme se ve světě reality, která nám je doslovně ukázána. A to se promítá i do roviny herecké. Zatímco zpočátku jsme svědky účinné zkratky, nadsázky a komentáře, je nám s příchodem jednotlivých jezinek prezentováno herectví z ranku psychologického realismu, kde

je třeba vysvětlovat a životně věrohodně motivovat jednání. Přitom scénář Vlastimila Pešky i zde nabízí díky výrazné vnější charakterizaci postav prostor pro pohybové etudy a klauniády, které mohou využít i postupy commedie dell' arte (Jezinka neposedná, překotná a nemotorná). Výše uvedenou dvojlovností použitých výrazových prostředků pak trpí inscenace až do konce. Z tohoto důvodu se zpětně naskytá otázka, zda výstupy uklízečky s údržbářem tvoří pouze rámec celkového jevištního směřování nebo mají být principem, v němž dětem zahrajeme pohádku O Smolíčkovi pouze s tím, co máme v danou chvíli k dispozici. Neříká-li režijně jednoznačně rozhodnuto, zdali je důležitější CO vyprávíme nebo JAK to vyprávíme. Stejně rozpaky budí v této souvislosti i zacházení s loutkou Smolíčka, který je chvíli pouhým scénografickým objektem a chvíli se k němu herci chovají jako k živé bytos-

ti. Protagonisté také poměrně intenzivně a vkusně komunikují s hledištěm, je jen škoda, že nereagují bezprostředně na podněty dětských diváků. Přes všechny uvedené problémy je nutné konstatovat, že v inscenaci NaKop Tyjátr Jihlava jsme

byli svědky tří nadprůměrných hereckých výkonů, přičemž herecké kreace obou ženských představitelů (Eva Čurdová a Dana Holíková) snesou ta nejpřísnější měřítka.

Milan Schejbal

NENÍ RYBNÍK JAKO RYBNÍK

■ **Soubor NA POSLEDNÍ CHVÍLI ze ZUŠ Ostrov přivezl na Popelku pásmo lidových pohádek z Jáchymovska. Na více či méně jednoduchých dějových půdorysech ožívá svět tradičních pohádkových postavíček. Především pro menší děti je už samotná přítomnost anděla, vodníka a permoníků okouzlejícím zážitkem.**

Dospělým účastníkům rakovnické přehlídky ale inscenace přinesla možnost zamyslet se nad několika otázkami. Tou nejhlavnější je smysluplnost zařazení inscenace druhově příslušející k „dramatic-

ké výchově“ na výběrovou přehlídku činoherně interpretačního divadla pro děti. Nic proti dramatické výchově. Ale každý z uvedených divadelních druhů sleduje trochu jiné cíle, pracuje s trochu jinými prostředky

a postupy - a především vychází z jiné „společenské úmluvy“ mezi divákem a inscenátory. Tyto divadelní druhy jsou sledovány s odlišnými očekáváními a hodnoceny prostřednictvím odlišných hodnotících kritérií. Pokud budeme ostrovskou pohádku sledovat „dramatáckou“ optikou, můžeme vidět představení slušné až nadprůměrné (i když popravdě ne vytvořené objektivně, vědomě tvarované, vyrovnané, pracující při-

jemným způsobem se znakem, s nadsázkou – a s řadou milých nápadů.

Nasadíme-li ale na tento inscenační tvar kritéria národní činoherně interpretační přehlídky, pak před námi bohužel vystane řada problémů.

Prvním je celý zvolený rámec, který uvádí, zakončuje, a spojuje jednotlivé epizody. Utváří ho postavy jak reálné, tak čistě pohádkové, ale i takové, které se z reálných v pohádkové pro-

měňují ne z logiky děje, ale dle potřeby a libosti. A tato nejednoznačnost znesnadňuje orientaci v tom, kde končí a začínají jednotlivé pověsti a nedává odpověď na to, co je svět vypravěčů a kdo vlastně vypravěči jsou. Další problémy můžeme vystopovat v řešení jednotlivých pověstí, protože to, co se v rámci „dramatáku“ může jevit jako ne-

psychologizující hledání znaku, se pod činoherní lupou přibližuje ilustraci postrádající činoherně dramatickou situaci a jednání. Pohádky od rybníka jsou tedy milou podívanou, která by ale možná byla o to milejší, číméně by se konfrontovala s činoherním interpretačním divadlem uváděným v tradičním kukátkovým prostoru.

Protože od činoherní inscenace, ať chci nebo nechci, očekávám něco, co mi tvar vycházející z principů dramatické výchovy nemůže při nejlepší vůli dát, přestože tyto principy v rámci svého vlastního divadelního druhu jsou naprosto oprávněné, opodstatněné a smysluplné.

Kateřina Baranowska

KDO JE TADY JÁNOŠÍK?

■ **Kolik třešní, tolik višní. Kolik zdrojů inspirace, tolik prokazatelných problémů. Taková je divadelní inscenace, kterou v rámci řady inspirativních představení uvedl do programu letošní Popelky královéhradecký DRÁK. Jde o dílo režiséra Jakuba Krofity, které nese jméno Jánošík. A tváří se, jakoby Jánošík měl být současně hlavním tématem inscenace. Jak ukázala jednak reflexe dětských seminářů, jednak debata v rámci diskusního fóra, inscenační záměr Jakuba Krofity není z inscenace dostatečně zřetelný.**

Ostatně jednoduchá není ani geneze projektu. V roce 1975 měl premiéru společný projekt Divadla DRÁK, Bábkového divadla v Banské Bystrici a Teatru Lalek v Gdaňsku s názvem Jánošík. Šlo o první mezinárodní projekt v novodobé historii loutkového divadla. V roce 2009 se Jakub Krofita seznámil s režisérem a ředitelem nitranského Starého divadla Karola Spišáka Ondřejem Spišákem a společně dali vzniknout nápadu inscenovat po mnoha letech Jánošíka znovu. Nově. Oslovili ještě varšavský Teatr Lalka a polského režiséra Lukáše Kosza. Každý z režisérů pak vytvořil vlastní inscenaci, kterou musel koncipovat tak, aby je později bylo možné se ctí zapojit do jedné velké inscenace společné, mezinárodní. V průběhu března až dubna 2010 se tedy odehrály ve výše jmenovaných divadlech premiéry tří Jánošíků. Celý proces v dubnu vyvrcholil společným soustředěním všech tří souborů v kulturáku v Jánošíkově rodné Terchově... Nicméně na Popelce jsme viděli toliko inscenaci českých tvůrců coby samostatný a svébytný jevištní tvar. Inscenace je zajímavá tím, z kolika úhlů pohledu nazírá rozporuplné téma zboj-

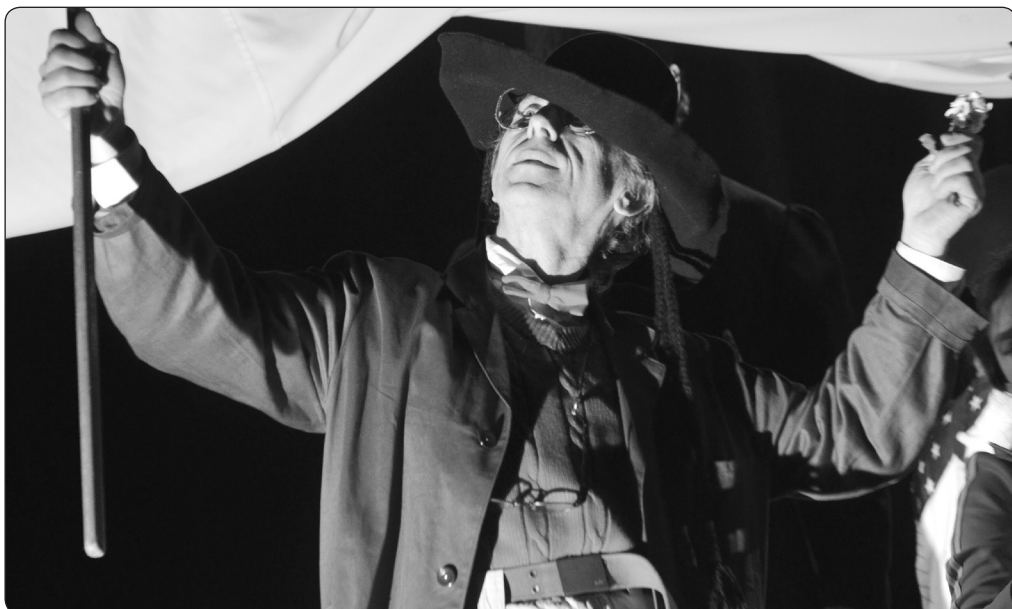
nictví a zbojnického hrdinství, hrdinství mužů stojících poprávu mimo zákon. Režisér Jakub Krofita ovšem, bohužel, upírá tyto pohledy a klade své otázky poněkud bezkonceptně, bez ladu a skladu. Nedává divákům klíč, podle kterého by bylo možné znakový systém inscenace dešifrovat.

Inscenace kombinuje (nedostatečně vyváženým způsobem) příběh Jánošíka s příběhem učitele a jeho žáků. Jánošík je v textu inscenace demytizován coby člověk, který okrádal pře-

vážně nepříliš majetné kupce a kterého nakonec přemohla docela obyčejná přesila vojáků, nikoli léčka s hrachem. Tato skutečnost je v dramatickém textu toliko odvyprávěna, není nijak divadelně akcentována. Příběh učitele, jeho žáků a jejich společného ředitele má sice s jánošíkovským mýtem četné paralely, ovšem jejich význam není dostatečně čitelný. A to nejen dětem, nýbrž ani dospělým divákům. Pokud jde o dětské diváky, je inscenace ještě o něco problematičtější. Postavy žáků jsou v inscenaci exponovány jako postavy grázlíků, kteří šikanují svého hodného a vzdělaného postaršího učitele. Scény, kdy se žáci učiteli vysmívají nebo mu přímo ubližují, jsou zábavné, atraktivní a u dětských diváků probouzejí značné sympatie. Skoro by se mi chtělo za-
važovat o návodném jednání...

V samém závěru inscenace se sice žáci se svým učitelem loučí omluvou a vysvětlením „že ho mají rádi“, ale to je jen slabý flastr. Tím spíš, že ti samí žáci tu samou větu o lásce k učiteli pronesou ve hře celkem dvakrát, poprvé jako záludnou lež. Inscenace pracuje s vytříbenou ironií, která se neprojevuje jen v hláškách či v jednání pubertálních žáků, ovšem rovněž v řešení dramatických situací (školní zvonění přeruší učitele přesně ve chvíli, kdy si zjedná u žáků přirozenou autoritou pozornost...) nebo v kostýmech, které nakládají poněkud sarkasticky se symbolikou trikolóry. Inscenace stojí a padá na vynikajícím hereckém výkonu Václava Poula v roli učitele. Nebýt herecké figury, kterou vytvořil, inscenace by zcela ztratila svou výpovědní hodnotu.

Luděk Horký

Sobota 12. 11. 2011

10.00 – 10.40

Divadlo Máj Praha / režie Magdalena Mikešová

Iva Peřinová: Pohádka do dlaně

13.00 – 14.30 » Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Pohádka do dlaně)

14.30 – 15.30

DS J. K. Tyl Brodek u Přerova / režie Martin Šmída

Martin Šmída: Král zvířat

17.00 – 18.30 » Rozborový seminář s reflexemi dětských skupin (Král zvířat)

19.30 – 20.35

Inspirativní představení

Divadlo Alfa Plzeň / režie J. A. Pitínský

Hubert Krejčí: Démonův pramen

20.45 » Ohňostroj u příležitosti 30. ročníku celostátní přehlídky POPELKA Rakovník (před divadlem)

22.00 – 23.30 » Diskusní fórum (Démonův pramen)

To bylo tak aneb Z divadelních archivů aneb Petr Čolič vypravuje...

To bylo tak. Pracoval jsem v Šamotce s mámou Aleny Mutinské a ta mi vždycky říkala: „Ty jsi takovej komediant, ty bys taky mohl do toho divadla...“ Na to jsem vždycky odvětil: v žádném případě! V divadle jsem byl naposledy, když mi bylo osm, v žádném případě nebudu dělat komedianta. Ovšem pak jsem jednou přišel do práce a paní Mutinská povídá: „Tak jsem ti to dneska domluvila. V pět hodin přijď dolů před divadlo, Alena tam na tebe bude čekat, podíváš se tam.“ Řekl jsem no dobře, když už jste mi to domluvila, mohl bych se přijít alespoň podívat. Ale jenom tak nakouknu dovnitř a honem půjdu pryč. Tak jsem čekal před divadlem, vylezla pro mě tenkrát cizí paní a říkala: „Ty jsi ten Petr Čolič, tak pojď dál.“ „Já se jdu ale jenom podívat, já nechci chodit,“ odvětil jsem. „Jasně, pojď dál...“ Tenkrát zkoušeli hru Ten, který nikdy nezalhal, režíroval Franta Švábek. Přišli jsme dovnitř, tam seděli kolem stolu herci nad scénáři a Alena pravila: „To je náš nový člen.“ Protestoval jsem, že nejsem nový člen, že se jdu jenom podívat, načež mi vrazili do ruky scénář se slovy, že kluci jsou na vojně a hodí se to. Tak jsem se posadil, otevřel scénář a první moje slovo bylo „rozkaz“. Prečetl jsem ho s tím mým er, pak bylo pár minut ticho. „S tímhleť er chce někdo hrát divadlo?“

POPELCUP JIŽ DNES

Včera byl první a již tradiční turnaj v pétanque POPELCUP vyhlášen a dnes již známe borce, kteří se jej zúčastní.

Ve 12.00 na písčitém středě Husova náměstí (nástup je přesně v určenou hodinu v blízkosti místa, kde stával Mariánský sloup) zamíří vrhači kovových koulí hned z několika divadelních souborů. Barvy domácího týmu DS TYL bude bránit například Matyáš Procházka. Zastoupeny jsou však pochopitelně i další soubory. Namátkou lze jmenovat DS Vltavan, Basta Fidlí, DS při TJ Sokol Lázně Toušeň, DS Doveda, Odevšad či Jesličky. Dají se tedy rozhodně očekávat písčité-brutální souboje do poslední kapky krve, rumu a rozumu. Redakce Kukátka hledala celebrity na slavnostní výhoz a dlužno podotknout, že zklamala. Oslovený Martin Písařík ještě před otázkou jako takovou vysvětlil, že po dvou zkouškách a jednom představení v Bělé pod Bezdězem dorazí do Rakovníka až po půlnoci. Anička Fixová má ráno naplánovaný podzimní úklid a do Rakovníka přibude až odpoledne. Karel Gott nezvedl telefon a Daniel Landa má rozdělané nové díly Šmoulů. Honza Grundman se z Brna nedostane a Verunku Kubařovou jsme nechtěli budít, když nás (pro přehlídkou nedotčené) pozdě v noci napadlo, že by se hodila celebrita. Z toho důvodu jsme se rozhodli vypsát konkurz na osobnost z vlastních zdrojů, médií nedotčenou, Popelkovou. Přihlásit se výjimečně a zároveň jasně může i mladistvý intelektuál Filip Müller. Přihlášky na celebrity přijímá do 11.45 kdekoliv šéfredaktorka Kukátka – přísná a víceméně komisi Petra Jirásková.

saj

VhledDD VhledDD VhledDD VhledDD VhledDD

ROZDÍL MEZI TĚMITO
DVĚMA DIVÁKY, DÍVAJÍCÍMI SE
NA STEJNOU NEJIMENOVANOU
INSCENACI, JE PATRNÝ.
OTÁZKA JE, KTERÝ Z NICH
INSCENACI 'CHÁPE?!

DB.